

Пропозиції Пенсійного фонду України
до проєкту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо
відновлення та посилення соціальних гарантій громадян, які постраждали
внаслідок Чорнобильської катастрофи”, внесенного народними депутатами
України Королевською Н.Ю. та іншими
реєстраційний номер 5416-1 від 13 травня 2021 року
I читання

1. Пенсійний фонд України не підтримує законопроект.

2. Законопроектом пропонується доповнити статтю 2 Закону України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” абзацом щодо визначення “зона посиленого радіоекологічного контролю”, який було виключено на підставі Закону України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України”.

При цьому, норми законопроекту не передбачають усунення юридичної невизначеності шляхом внесення відповідних змін до Закону України “Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (далі – Закон) щодо регулювання питання отримання пільг та компенсацій потерпілими внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 4.

Законопроектом пропонується внести зміни до пункту 1 частини першої статті 14 Закону передбачивши, що до осіб з інвалідністю з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи щодо яких встановлено причинний зв’язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, хворих внаслідок Чорнобильської катастрофи на променеви хворобу (категорія 1) також належать особи, передбачені частиною третьою статті 14 Закону. Проте, частину третю статті 14 Закону виключено на підставі Закону України від 06 червня 1996 року № 230/96-ВР “Про внесення змін і доповнень до Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”. При цьому, внесення відповідних змін до частини третьої статті 14 Закону законопроектом не передбачається.

Отже, положення законопроекту порушують принцип правової визначеності, що полягає, як зазначив Європейський суд з прав людини, в тому, що право має бути належним чином доступним та передбачуваним за своєю дією та сформульованим з належною чіткістю, що дає можливість особам регулювати свою поведінку.

Рішеннями Європейського суду з прав людини від 14 жовтня 2010 року у справі “Щокін проти України” (заяви № 23759/03 та № 37943/06) та від 07 липня 2011 року у справі “Серков проти України” (заява № 39766/05) вимоги заявників задоволені з огляду на те, що відповідне національне законодавство не було чітким та узгодженим та, відповідно, не відповідало вимозі “якості” закону.

Пропозиція законопроекту щодо зняття максимального обмеження виплати додаткової пенсії за шкodu, заподіяну здоров’ю, та щомісячної компенсації сім’ям за

Капінус Євгеній Валерійович

КНЕДП - ІДД ДПС

AD92F1C54BA67636EEB87183E6E5829422BB34619585B5EB63A4FBDEB5AE628D01

01.06.2021

Пенсійний фонд України

01.06.2021
2800-0602-3/25867

втрату годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи, яке на сьогодні встановлене на рівні десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність, порушить принцип рівності по відношенню до інших категорій пенсіонерів, що може спричинити численні звернення до органів Пенсійного фонду України та суду.

Конституційний Суд України у Рішенні від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 зазначив про те, що встановивши в законі правові підстави призначення пенсій, їх розміри, порядок обчислення і виплати, законодавець може визначати як загальні умови їх призначення, так і особливості набуття права на пенсію, включаючи для окремих категорій громадян пільгові умови призначення пенсії залежно від ряду об'єктивно значущих обставин, що характеризують трудову діяльність (особливості умов праці, професія, виконувані функції, кваліфікаційні вимоги, обмеження, ступінь відповідальності тощо). Законодавець повинен робити це з дотриманням вимог Конституції України, в тому числі принципів рівності та справедливості.

Крім цього, реалізація норм законопроекту потребуватиме додаткових витрат, фінансування яких здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, що потребує врахування думки Міністерства фінансів України.

Згідно із статтею 22 Загальної декларації прав людини розміри соціальних виплат і допомоги встановлюються з урахуванням фінансових можливостей держави. Європейський суд з прав людини у рішенні від 09 жовтня 1979 року у справі "Ейрі проти Ірландії" констатував, що здійснення соціально-економічних прав людини значною мірою залежить від становища в державах, особливо фінансового.

В Рішенні від 07 листопада 2018 року № 9-р/2018 Конституційний Суд України зазначив про те, що фінансування соціальних та інших зобов'язань держави має бути реальним та здійснюватися відповідно до її фінансово-економічних можливостей. За юридичною позицією Конституційного Суду України у разі значного погіршення фінансово-економічної ситуації, виникнення умов воєнного або надзвичайного стану, необхідності забезпечення національної безпеки України, модернізації системи соціального захисту тощо держава може здійснити відповідний перерозподіл своїх видатків з метою збереження справедливого балансу між інтересами особи та суспільства (пункт 2.2 Рішення).

На тому, що наявні ресурси держави та її соціальні зобов'язання є взаємозалежними, наголошено і в актах міжнародного права з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, таких як Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 року.

Всупереч частині третій статті 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єктом права законодавчої ініціативи не додано фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

Пропозиція законопроекту щодо набрання ним чинності з дня, наступного за днем його опублікування, суперечить частині третій статті 27 Бюджетного кодексу України, відповідно до якої закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються після 15 липня року, що передує плановому, вводяться у дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

**Голова правління
Пенсійного фонду України**

Євгеній КАПІНУС